

Надійчиних заходів. На закінчення наведемо її слова про „визвольну“ моральну філософію совітської жінки:

„Двічі пошукувала принади родинного життя і тепер, хіба може звяжуть, у кайдани закують, тоді одружать знов. Так веселіше і вільніше“. (До Маряни:) „Та на ваш вік дурнів знайдеться, скільки завгодно, тільки встигайте спідницю піднімати“.

І є поважні люди, які серйозно говорять про большевицьку „мораль“!

І. Федорович-Малицька.

Вистава У. Т. П. М. у Львові

Серед загального лихоліття виставки наших мистців ясніють підбадьоруючою життєрадістю. Це доказом щирости їхніх змагань, бо тільки справжній творчий порив нині в силі протиставитись загальному пригнобленню і наставити чоло жахливій матеріальній нужді.

Мистці наші поділені на різні гуртки. Ті гуртки одначе не перестерігають строго збереженої лінії одного напрямку. На виставках радикально-модерністичного А. Н. У. М. з правила знаходиться кілька експонатів духово чужих мистецькому „Вірую“ гуртка, так само як на виставках більш уміркованого У. Т. П. М. стрічаємо праці, що входять в обсяг наймодерніших „ізмів“.

Під оглядом скількості експонатів, цьогорічна виставка У. Т. П. М. лишається далеко в заді за осінньою виставкою 1931. року, що складалась з 279 експонатів, коли цьогорічна виставка виказує тільки 185. Число виставляючих артистів також далеко менше. Поміщення образів місцями дуже нещасливе і примітивне. Що більше, з ближче незнаних (правдоподібно фінансових) причин, експонати деяких артистів оправлені в однакові рами зі сірого дерева, дуже на некористь покривджених малюнків. Вкінці, щодо салі на ул. Чарнецького, то міщення виставки в салях „рідної“ інституції не повинно також потягати за собою еле поняту інтимність того рода, що підчас коли гості вдивляються в розвішані малюнки, ненадійно порухується спідна, папером заслонена частина стіни а з під неї рачки вилазить якийсь добродій зі звитком паперу в рuci, на виразний переляк та збентеження зніяковілої публики.

Наперекір тут навмисно назедених зовнішних недомагань залишається додатне вражіння успішної праці талановитих мистців: доказ, що мала розміром виставка цікава та цінна. Крім Новаківців, які тим разом виступають під збір-

ною назвою новозаложенного гуртка „Зруб“, виставило також кілька наших артистів, що мешкають у Варшаві, Парижі або поза Львовом.

У всіх видно щирість артистичних змагань, дарма, що не завжди вони успішні. Як звичайно, кілька талантів вибивається в гору, але про жадного з виставляючих артистів не можна казати, щоб був позбавлений даних, які при впертій праці ведуть до успіху.

На першому місці стоять Новаківці з їхнім знаменитим учителем. Між ними не від нині звертає на себе увагу М. Мороз, в підході та техніці найбільш зближений до нашого великого мистця. Вже на попередній виставці кілька невеличких форматом гуцульських церков з живою нотою святочно вбраного населення здобуло загальне признание. Мотив цей находимо також в його теперішніх експонатах — двох більших, під назвою „Празник у Космачі“, та одному меншому без числа і назви. Нахил кількоразового опрацювання одного сюжету Мороз також прийняв від свого вчителя. Це знаменита метода, яка дозволяє основно зазнайомитись з характером предмету та вглибочатись у різні можливості інтерпретації та вислову. Найменша форматом церковця — найкраща. Окрім того виставив Мороз шість водних студій, споміж яких два водопади передають на диво вірно стихійну красу прозорої гірської води, що лічиться над перепонами. „Портретна студія“ малого формату (мати артиста) є гарний зразок совісної техніки та доброго смаку. „Церква Св. Юра“ разить ясно-солодкавим кольоритом, що перечить енергетично-динамічному опрацюванню форми, і надмірно грубо наложеними фарбами. Головні риси Морозового артистичного обличчя є досі: теплий живий кольорит і смілі, нераз химерні мазки, що поривають стихійною, непідробленою динамікою. Він реаліст-імпресіоніст, подібно як Новаківський, але не вільно йому закидувати наслідування свого вчителя. Малюнки його надто щирі щоб бути „позиченими“.

Зараз же по нім треба назвати Г. Смольського який так само, як Мороз іде мозольним шляхом тяжко здобутої солідної техніки, без якої не може обійтися поважний мистець. Малюнки Смольського є виразом субтельної, гармонізованої духовости. Розміром найбільший пейзаж „Зима“ чарує дискретним кольоритом і своєрідно схопленим настроєм. Менші портретні студії і автопортрет цікаві, наскрізь безпретенсіональні. Фарби завжди тонко накладені. Артист відтворює форми реалістично. Морачевська (Марія) дала ряд невеличких, але цікаво трактованих праць, які всі відзначаються дискретністю і дискретністю кольориту. Між квітами особливо гарні одні хризантеми (пастеля). Р. Чорній заступлений низкою оригінально вичутих, знаменито схоплених карикатур своїх колегів. С. Луцка маємо у свіжій пам'яті з попереднього року, коли виставив вдалий портрет гуцула. Цим

разом, між іншими симпатичними працями находимо також більший портрет молодого гуцула (легінь). Підхід у нього натуралістичний, техніка солідна, кольорит ясний, радше холодний. Арист не ставить собі тяжких проблем. Йдучи вибраним шляхом, повинен вистерігатись небезпеки банальности.

Урбаністичні студії А. Малюци є цікаві своєрідною візією та небуденним трактуванням міста, скупі в кольориті. Нічим особливо не замітні солідно та гарно виконані праці (здебільша пейзажі) трьох жінок: С. Рудакевич, І. Нижчик і О. Плешкан. „Дівчина“ і пейзаж (ч. 48) останньої свідчать про особливо тепле відношення до предмету, наслідком чого твір стає більш сугестивний. Тут годиться також згадати про (на жаль) одинокий експонат талановитої Соні Зарицької (материнство) — тому що вона колишня учениця Новаківського і без сумніву завдячує йому солідні рисункові та малярські засади, що є необхідні для дальшого розвитку. В. Ласовського цікаві як проби малярського вислову, але не можна їх трактувати як викінчені артистичні твори. Заслуга артиста в тім, що зрікся дешевої банальности, шукаючи відповідних йому форм, наразі без естетичного успіху. Більша естетична, отже артистична чутливість пробивається з модерністичних проб В. Гаврилюка. Особливо зближені до кубізму „портрет жінки“ і „композиція“ мають органічну гармонію. Одначе всі його експонати є лише проектами творів, невикінчені. Твори О. Новаківського займають особну кімнату. Домінуючим акордом є чотири студії і один шкід до портрету Барвінського. Студія „на тлі Київ“ — це вповні викінчений, самостійний портрет. В нім панує строго збережена *classis* в протистивстві до других студій портрету, в яких виступає поступено щораз більша *chiaroscuro*, аж в останній студії бухає нестримна динаміка. Ці студії дають глядачеві рідку нагоду слідити за органічним ростом мистецького твору. Кожна з них представляє іншу фазу розвитку артистичної візії і кожна впливає послідовно з умовин витворених попередною. В кольориті зимні, вони уявляють собою цікавий етап у заволуванні щораз сильніших засобів формального вислову великого мистця. Ряд прегарних студій квітів (корчі квітучих рож і пишні півонії) чарує ліризмом і барвистістю палітри. „Півонії перед бурєю“ дивно драматичні. Краєвид „Алея“ передає зрілу красу пізнього літа. „Молотилка“ і „Закінчення роботи“ формально прецікаві наскрізь відмінним трактуванням подібного сюжету. В „Молотилці“ дрібниці затираються, форми упрощені дихають широким спокоем ідеальної синтези. „Закінчення роботи“ повне подробиць, вилискується як самоцвіти. Оба образи — як зрештою завжди у цього артиста — замітні композицією. Про другі експонати годі згадати з огляду на недостачу місця. Всі вони вийшли з руки мистця, який ще ніколи не профанував цієї руки фабрикуванням „пересічних“ малюнків для пересічної продажі.

З других артистів найкращі річі виставив С. Борочок, від довшого часу у Парижі. Коворит його дискретний та гармонійний, накладання фарб часто пуантилістичне. Особливо гарні його постаті жінок. Два експонати Андрієнка не були з його ліпших, так само розчарували цього разу Кричевський і Третяків. Оба портрети В. Перебийноса свідчать, як звичайно в нього, про чесне змагання до опанування малярських проблем. Бувший ученик Вайса не дав збаламутитися кличем „упрощення“ технічних засобів, що здебільша є тільки зде замаскованим неумцтвом або недбальством?

Дивлячись на гуаши Хмелюка, (одинокі його 2 експонати) глядач дивується, як сам артист міг посилати такі твори на виставку. З перебуваючих у Варшаві артистів П. Мегік виставив кольористично теплі „Квіти“, О. Шатківський м. і. прегарні „Прочани“, Н. Хасевич кілька доволі оригінальних малюнків та дереворитів. Темпери О. Стефанович свідчать про декоративний талант і артистичну культуру артистки. Жанрові образи О. Климка цікаво схоплені. **Стеців** виставив пейзаж і мертву натуру. Різьби **Литвиненка** на попередній виставці були кращі.

Загалом виставка збудила радісне вражіння молодого творчості — включно до зрілого мистецтва Новаківського, який старіє лише літами — творчості, що є живою запорукою нашої будучности.

Не дивлячись на цікавий зміст, виставку все-ж таки не можна назвати репрезентативною, а радше інформативною.

Л. Мосендз.

Ще „крик у порожнечу“ (Уласові Самчуківі на відповідь)

„Криком у порожнечу“ назвали Ви, Пане Уласе, своє зауваження до почину „Нового Часу“ про утворення літературної премії, вміщені в першому числі цьогогорічного „Вістника“.

Порожнеча! Духова порожнеча нашого загалу. Дійсно! Але чи варто до неї кричати? У порожнечі, та ще й Торічеллеві навіть не повстане й луна. Та скільки вже в ній утлумилось криків, враховуючи й І. Франкові та Л. Українчині. Такаж буде доля й крику Вашого.

Одначе Ви запевняєте, що Ви не песиміст. Я теж схотів би ним не бути, але не можу. Не можу, бо не поділяю Вашої певности, „що справжній талант перемаже все“. Не все, бо проти таланту втримається порожнеча нашого загалу, своєю байдужістю озброєна проти всяких над нею перемог. А одним талантом не справляються, відчуваю з Вами, ні штани, ні сорочки, ні чоботи, за таланти не продають бараболу, сало, хліб, а без цих „інгредієнцій“ кожний талант зміцнить лише гостроту стану хорого Кітса: „я відчуваю як на мені росте вже кульбаба“. Якжеж бути не песимістом?